WORLD FORUM ON ACADEMIC INNOVATION AND DIGITAL LITERACY

SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING TALABALAR O‘RTASIDAGI SHAXSLARARO MUNOSABATLARGA TA’SIRI

Faxriddinova O‘g‘iloy Rizo qizi

Annotatsiya: Mazkur tezisda zamonaviy ta’lim jarayonida sun’iy intellekt (SI) texnologiyalaridan keng foydalanishning talabalarning ijtimoiy hayoti va shaxslararo munosabatlariga ko‘rsatadigan ijobiy va salbiy ta’siri o‘rganilgan. Tadqiqot doirasida SI vositalarining (chat-botlar, intellektual yordamchilar va avtomatlashtirilgan platformalar) talabalar o‘rtasidagi an’anaviy muloqot, jamoaviy hamkorlik va empatiya darajasiga ta’siri tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli muhitning ortishi yuzaga keltirayotgan ijtimoiy izolyatsiya xavfi va uni kamaytirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: Sun’iy intellekt, talabalar, shaxslararo munosabatlar, muloqot, raqamli muhit, ijtimoiy izolyatsiya, empatiya.

Аннотация: В настоящих тезисах изучено влияние широкого использования технологий искусственного интеллекта (ИИ) в современном образовательном процессе на социальную жизнь и межличностные отношения студентов. В рамках исследования проанализировано влияние средств ИИ (чат-ботов, интеллектуальных помощников и автоматизированных платформ) на традиционное общение, командное сотрудничество и уровень эмпатии среди студентов. Также рассмотрены риски социальной изоляции, возникающие вследствие расширения цифровой среды, и разработаны практические рекомендации по их снижению.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, студенты, межличностные отношения, общение, цифровая среда, социальная изоляция, эмпатия.

Abstract: This thesis examines the positive and negative impacts of the widespread use of artificial intelligence (AI) technologies in the modern educational

process on students' social lives and interpersonal relationships. The study analyzes how AI tools (such as chatbots, intelligent assistants, and automated platforms) affect traditional communication, teamwork, and the level of empathy among students. Furthermore, it addresses the risks of social isolation caused by the expanding digital environment and outlines practical recommendations to mitigate them.

Keywords: Artificial intelligence, students, interpersonal relationships, communication, digital environment, social isolation, empathy.

Raqamli texnologiyalar, xususan, sun’iy intellekt (SI) ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Talabalar o‘qish, ilmiy izlanishlar olib borish va kundalik vazifalarni bajarishda SI imkoniyatlaridan faol foydalanmoqdalar. Bu esa ta’lim sifatini oshirish va vaqtni tejashga xizmat qilish bilan birga, talabalarning o‘zaro ijtimoiy munosabatlari va muloqot madaniyatiga ham o‘z ta’sirini o‘tkazmay qolmayapti.

Tahlillar shuni ko‘rsatmoqdaki, SI texnologiyalarining ta’lim jarayoniga integratsiyalashuvi ikki tomonlama jarayondir. Bir tomondan, talabalar guruh loyihalarida SI orqali ma’lumotlarni tezkor almashish va hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo‘lishsa, ikkinchi tomondan, muloqotning katta qismi insonlar emas, balki texnologiyalar bilan muloqotga (chat-botlar bilan ishlashga) ko‘chishi oqibatida real hayotdagi shaxslararo munosabatlar zaiflashish xavfi yuzaga kelmoqda.

Tadqiqot va o‘rganishlar davomida quyidagi asosiy jihatlar aniqlandi:

Ijobiy ta’sirlar: SI vositalari talabalarga akademik vazifalarni bajarishda yordam berish orqali guruhdagi vaqtni to‘g‘ri taqsimlashga ko‘maklashadi. Onlayn platformalar orqali talabalar o‘zaro qiziqishlari bo‘yicha virtual jamoalar tuzib, umumiy muammolarni muhokama qilishadi.

Salbiy ta’sirlar (Ijtimoiy begonalashuv): Kundalik muloqotning raqamli vositalar va sun’iy intellektga bog‘lanib qolishi yuzma-yuz (face-to-face) muloqot ko‘nikmalarining pasayishiga olib kelmoqda. Talabalar o‘rtasida empatiya

(boshqalarni tushunish qobiliyati), hissiy bog‘liqlik va jamoada ishlash ko‘nikmalari kamayib borayotgani kuzatilmoqda. Doimiy ravishda ekran ortida yoki SI bilan muloqot qilish talabalarda yolg‘izlik tuyg‘usini kuchaytirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim va intellektual rivojlanish uchun ulkan imkoniyatlar eshigini ochgan bo‘lsa-da, u talabalarning shaxslararo munosabatlari va ijtimoiylashuviga jiddiy sinovlar ham olib kelmoqda. Texnologiyadan foydalanish va insoniy muloqot o‘rtasidagi muvozanatni saqlash bugungi kundagi eng dolzarb vazifalardan biridir.

Shu munosabat bilan quyidagi tavsiyalar beriladi:

Oliy ta’lim muassasalarida talabalarning faqat virtual emas, balki real muloqotini rag‘batlantiruvchi jamoaviy tadbirlar, munozarali klublar va offline loyihalarni ko‘paytirish;

Talabalarga sun’iy intellektdan qanday qilib yordamchi vosita sifatida foydalanish kerakligini o‘rgatish, uni insoniy muloqot va ijodiy hamkorlik o‘rnini bosuvchi vositaga aylantirmaslik bo‘yicha tushuntirish ishlarini olib borish;

Raqamli gigiyena qoidalariga rioya qilgan holda, shaxslararo emotsional aloqalarni asrab-avaylashga qaratilgan psixologik treninglarni tashkil etish.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi PF-6169-sonli "Sun’iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi Farmoni.

2. Karimov B. A. *Raqli ta’lim muhiti va talabalarning ijtimoiylashuvi.* – Toshkent: Fan va texnologiya, 2023..

3. Saidov M. T. *Zamonaviy oliy ta’limda sun’iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar va xatarlar.* "Xalq ta'limi" jurnali, 2024, №2, B. 45-50.

4. Turdiyev N. O. *Talabalar o‘rtasidagi shaxslararo munosabatlarning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.* – Samarqand: SamDU nashri, 2022.



5. Anderson, J., & Rainie, L. (2020). *Artificial Intelligence and the Future of Humans.* Pew Research Center.